

Ocena
rozprawy na stopień doktora nauk medycznych
mgr Marty Uzdrowskiej

p.t. „Ocena wad refrakcji i przyczyn niedowidzenia u osób z
niepełnosprawnością intelektualną z wykorzystaniem zdalnego
autorefraktometru Plusoptix”

Pojęcie niepełnosprawności umysłowej zostało wprowadzone dopiero pod koniec XX wieku. Określa ono niejednorodną grupę zaburzeń o różnym pochodzeniu, obrazie klinicznym oraz przebiegu. Mimo istotnych osiągnięć naukowych dotyczących niepełnosprawności intelektualnej wciąż istnieją widoczne zaniedbania w zakresie diagnostyki oraz rehabilitacji tych osób. Z tego względu, wybór tematu niniejszej rozprawy doktorskiej zasługuje na wyróżnienie. W pracy szczególny nacisk położono na ocenę częstotliwości występowania wad refrakcji wśród pacjentów z niepełnosprawnością umysłową. Ponadto, przeanalizowano wpływ zastosowanej korekcji okularowej i zaleconej dalszej diagnostyki i terapii na poprawę jakości życia badanych pacjentów.

Rozprawa doktorska mgr Marty Uzdrowskiej posiada powszechnie przyjęty układ dla tego typu dysertacji. Praca zawiera 106 stron druku i uzupełniona jest o 19 rycin oraz 32 tabele starannie wykonanych i szczegółowo ilustrujących jej treść. Praca dzieli się na: spis treści, wstęp (1 strona), 29 stronicowy przegląd piśmiennictwa, jednostronicowe cele pracy, metodykę badań (7 stron), wyniki przedstawione na 24 stronach, omówienie wyników i dyskusja na kolejnych 19 stronach. Praca kończy się wnioskami (1 strona), piśmiennictwem (9 stron), 7 stronicową dokumentacją (wzór informacji dla opiekuna pacjenta, wzór formularza świadomej zgody opiekuna pacjenta, wzór karty badania autorefraktometrem Plusoptix oraz wzór ankiety ewaluacyjnej po badaniu wzroku), streszczeniem w języku polskim (2 strony) oraz angielskim (2 strony).

Treść pracy jest zgodna z tytułem pracy, a treść rozdziałów z ich nagłówkami.

Rozdział „Wstęp” zwięźle przedstawia tło podjętego tematu. Celowość tematyki umotywowana jest trudnościami jakie wynikają podczas badania osób niepełnosprawnych

intelektualnie przy pomocy standardowych metod. Autorka pracy podkreśla konieczność stosowania narzędzi, które nie wymagają ścisłej współpracy ze strony pacjenta.

W rozdziale „Przegląd piśmiennictwa” w sposób wyczerpujący przedstawione zostały przez Doktorantkę definicje oraz terminologia związane z niepełnosprawnością umysłową. Ponadto, charakteryzuje 4 rodzaje niepełnosprawności (lekka, umiarkowana, znaczna i głęboka), a także opisuje czynniki przyczyniające się do powstania niepełnosprawności. Następnie pokrótce wyjaśniony jest rozwój osób upośledzonych umysłowo oraz stosunek społeczeństwa. Doktorantka przeanalizowała dostępne piśmiennictwo pod względem wad refrakcji, czynników ryzyka niedowidzenia oraz ich negatywnego wpływu na aktywność życiową osób z niepełnosprawnością intelektualną. Autorka duży nacisk kładzie na opis dostępnych metod oceny wad refrakcji oraz na charakterystykę autorefraktometru Plusoptix. Wynika to z wykorzystania go w niniejszej pracy badawczej, jego wieloaspektowego zastosowania i wysoką czułość oraz przydatność urządzenia w badaniu pacjentów niewspółpracujących. Doktorantka szczegółowo zapoznała się z dostępnym polskim i zagranicznym piśmiennictwem i nabyła ogromną wiedzę z zakresu tytułowego zagadnienia. W ostatniej części tego rozdziału Autorka podkreśla atrakcyjność i nowatorstwo podjętego tematu co wynika z bardzo małej liczby lub wręcz braku doniesień przedstawiających wykorzystanie autorefraktometru Plusoptix w tak licznej i różnorodnej grupie pacjentów.

Kolejny rozdział „Metodyka badań” przedstawia sposób kwalifikacji pacjentów do badanej grupy oraz kryteria włączenia. Autorka opisała 3 procedury badawcze przeprowadzone wśród badanych pacjentów lub ich opiekunów:

- wywiad dotyczący między innymi stopnia niepełnosprawności, poziomu interakcji pacjentów z otoczeniem oraz obszaru, w którym pacjenci wykonują większość czynności angażujących wzrok,
- pomiar autorefraktometrem Plusoptix,
- ankieta ewaluacyjna przeprowadzana pół roku po badaniu.

Warto podkreślić, że każdy pacjent otrzymał od Doktorantki pisemną informację o uzyskanych przez siebie wynikach oraz o sugerowanych przez specjalistę zaleceniach. W ostatniej części rozdziału Autorka przedstawia sposoby analizy statystycznej (średnia arytmetyczna, odchylenie standardowe, wskaźnik struktury oraz frakcja).

W rozdziale „Wyniki” uzyskane z analizy statystycznej dane przedstawiono w postaci przejrzystych tabel i rycin oraz zwięzłego i czytelnego komentarza. W pierwszej części

rozdziału Doktorantka przedstawiła badaną grupę 248 osób podzieloną na cztery podgrupy w zależności od stopnia niepełnosprawności intelektualnej. Następnie, Autorka zaprezentowała wyniki trzech procedur badawczych. Informacje uzyskane podczas przeprowadzonego wywiadu analizowane były pod względem obszaru aktywności wzrokowej pacjentów, ich interakcji ze środowiskiem i innymi ludźmi, ich aktywności ruchowej i wzrokowej oraz szybkości uczenia się w zależności od stopnia niepełnosprawności. U żadnej z badanych osób nie występowała bardzo słaba aktywność wzrokowa. Wykazano jednak, że wraz ze wzrostem stopnia niepełnosprawności malała liczba jej obszarów (bliżej, dalej, odległości pośrednie). Szczegółowa analiza wyników badania autorefraktometrem Plusoptix wykazała, że w badanej grupie pacjentów najczęściej występującymi wadami refrakcji były nadwzroczność i astygmatyzm. Częstotliwość występowania astygmatyzmu rosła wraz ze stopniem niepełnosprawności. Analizie poddane są również czynniki predysponujące do rozwoju niedowidzenia oraz ich częstość występowania w zależności od stopnia niepełnosprawności, wieku i płci. Wykazano, że wraz ze wzrostem stopnia niepełnosprawności rosła wartość asymetrii oraz, że wiek wpływa na częstotliwość występowania nieprzejrzystości ośrodków optycznych. Analiza wyników ankiety ewaluacyjnej wykazała, że nie wszyscy pacjenci zastosowali się do otrzymanych zaleceń dalszej diagnostyki i zakupu korekcji okularowej. W przypadku realizacji zaleceń większość pacjentów (powyżej 70,0%) uznała, że korekcja pozytywnie wpłynęła na różne aspekty życia badanych.

Część „Omówienie wyników i dyskusja” stanowi rzeczowe opracowanie wyników uzyskanych w analizie, a także wnioski i konkluzje z niej wynikające. Doktorantka wykazała się umiejętnością rzeczowej i niezwykle wyczerpującej interpretacji badań własnych. W oparciu o uzyskane wyniki Autorka wyciągnęła logiczne, wynikające z treści pracy wnioski. Pomimo problemów, które uniemożliwiły pomiar autorefraktometrem u niektórych pacjentów wyniki uzyskane przez Doktorantkę są wnikliwie i satysfakcjonujące.

Przedstawione w rozdziale „Wnioski” podsumowanie stanowi odpowiedź na przyjęte w pracy cele.

„Piśmiennictwo” obejmuje 101 pozycji zarówno krajowych jak i zagranicznych z ostatnich kilku lat oraz o znaczeniu historycznym. Autorka starannie dobrała publikacje i właściwie je zacytowała.

Moja wnikliwa ocena dopatrzyła się kilku błędów drukarskich – pomyłka w numeracji rozdziałów (powtarzający się numer 2 w rozdziałach „Przegląd piśmiennictwa” oraz „Cele

pracy”) oraz brak wskazania na numery stron w następujących pozycjach piśmiennictwa: 5, 8, 15, 31, 40, 41, 42, 56, 59, 61, 62, 63, 74, 75, 80, 86, 100. Praca jest napisana bardzo starannie i sugeruję jedynie wyjaśnienie ww. braków.

Przedstawioną do recenzji rozprawę doktorską oceniam bardzo wysoko. Niniejsza praca stanowi niewątpliwe osiągnięcie naukowe mgr Marty Uzdrowskiej. Świadczy o jej wszechstronnym przygotowaniu do prowadzenia samodzielnych prac badawczych oraz dowodzi wysokiego zaangażowania w analizowaną tematykę. Ze względu na staranność skonstruowania pracy pod względem merytorycznym i graficznym pracę czytałam z przyjemnością. W związku z małą liczbą publikacji przedstawiających badania na tak zróżnicowanej grupie pacjentów uzyskane wyniki są nowatorskie. Praca charakteryzuje się wysoką wartością poznawczą, i jest oryginalnym wkładem badawczym do praktyki klinicznej.

Reasumując, niniejsza rozprawa spełnia wszystkie warunki jakim powinna odpowiadać prawidłowo napisana i wykonana praca doktorska.

Zgłaszam więc Wysokiej Radzie Wydziału Wojskowo-Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wniosek o dopuszczenie mgr Marty Uzdrowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wnioskuję również o wyróżnienie pracy.

Dr hab. n. med. Katarzyna Michalska-Małecka

Dr hab. n. med.
Katarzyna Michalska-Małecka
Spółpraca z Instytutem Uzdzi.
nr 8100542

